

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСІБ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ВИДОБУТОК БУРШТИНУ

Єщук О. М., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри адміністративного і господарського права, Херсонський
державний університет

Україна обрала шлях європейської інтеграції. Забезпечення прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб має стати пріоритетним у всіх напрямках діяльності держави, адже ми прагнемо до побудови її як правової та утвердження в ній громадянського суспільства.

Видобуток бурштину – це досить болюча сфера суспільних відносин в нашій країні, яка потребує детального законодавчого врегулювання, що має здійснюватися на належному рівні.

Саме тому тематика, яку ми обрали для розгляду в ракурсі нашої наукової праці, є важливою. В даній праці ми окреслимо основні проблеми адміністративно-правової охорони прав та законних інтересів осіб, які здійснюють видобуток бурштину. Теоретичною основою дослідження стали праці українських вчених-адміністративістів, зокрема В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Галунька, Е.Ф. Демського, П.В. Діхтієвського, Є.В. Додіна, Д.В. Журавльова, С.В. Ківалова, Р.А. Калюжного, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, Т.О. Коломоєць, О.В. Кузьменка, В.І. Курила, В.О. Заросила, Р.С. Мельника, В.І. Олефіра, О.І. Остапенка, С.В. Петкова, Ю.І. Римаренка, В.Д. Суценка, В.К. Шкарупи, В.О. Юсупова, В.М. Яковлева, М.К. Якимчука та ін. Проблеми видобутку бурштину є досить актуальними, адже в державі суспільні відносини, що склалися з цього приводу неврегульовані на достатньому рівні.

Складається враження, що їх ігнорують чи так би мовити «закривають на них очі», але все ж вони існують і це беззаперечний факт. Ще раз акцентує увагу на нагальності проблеми, на наш погляд, ще й той факт, що за

кількістю видобутого бурштину Україна поступається тільки Росії. Однак за якістю істотно перевищує. Так, якщо родовища Росії дають лише 10-15 % ювелірного бурштину, то наші українські, мінімум 25 % [1]. Незаконний видобуток бурштину відбувається, переважно, на Рівненщині та Житомирщині. Видобутком займається багато хто: від місцевих кримінальних угруповань до представників відомих громадських організацій, що завоювали собі популярність під час подій на Майдані («Спільна справа», «Самооборона»). До речі, перехід даного нелегального бізнесу до рук вищезгаданих товариств відбувся сам після «Революції гідності», – колишній бізнес Олександра Януковича дістався новим власникам одразу після перемоги Майдану в результаті рейдерського захоплення [2].

Сам процес видобутку відбувається наступним чином. У селян за високу винагороду орендують земельні паї, на яких знаходиться родовище каміння. Далі за допомогою спеціальних установок (так звані «пушки») вимивається пісок для пошуку; дані маніпуляції псують ґрунт – після закінчення запасів бурштину земля перестає бути родючою для вирощування сільськогосподарських культур [2]. Видобутий бурштин сортується відповідно до розміру по категоріям, так званих «фракціях» – чим більша фракція, тим дорожче каміння [2]. На погляд В.В. Галуцька, В.І. Олефіра, М.П. Пихтіна адміністративно-правова охорона – це система впорядкованої адміністративно-правовими нормами діяльності публічної адміністрації, що спрямована на попередження правопорушень (профілактику злочинів) та відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, що здійснюються засобами адміністративного права з можливістю застосування заходів адміністративного примусу та притягнення винних до адміністративної відповідальності [3].

Бурштин є правом власності Українського народу, у відповідності до правових (юридичних) норм вони мають право його добувати, але при умові відшкодування збитків завданих природі. Акцентуємо увагу, що відповідно

права осіб, що здійснюють видобуток бурштину можна здійснювати з різних позицій: 60 1) з вищестоячих положень теорії природного права; 2) з точки зору господарського права, що кожний має право на здійснення підприємницької діяльності, яка не заборонена законом; 3) з точки зору екологічного права, що кожний зобов'язаний не наносити шкоду природі, відновлювати природу, дбати про наступні покоління; 4) з погляду (за критерієм) дотримання норм чинного законодавства видобуток бурштину громадянами України може бути таким, що здійснюється в межах чинного законодавства, або з порушенням його норм, однак при цьому тільки особи, що дотримуються норм законодавства мають права та законні інтереси, але й ті особи, які здійснюють його видобуток без ліцензії, проте їх права, як правило обмежуються природними правами в Конституції України [4] – це право на життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканість, таємницю листування, телефонних розмов тощо. Що стосується спеціального права, а саме видобутку бурштину без ліцензії, то зрозуміло, що таких прав вони не мають. Держава поставила їх за межами закону, що проводить до взаємного порушення прав громадянами, які здійснюють не легалізований видобуток бурштину та відповідно державними органами також.

Тим самим, ми не будемо оригінальними і пропонуємо прийняти Верховній Раді України доопрацьований проект закону «Про видобуток та реалізацію бурштину». В іншому випадку захистити право осіб не можливо. Проблема видобутку бурштину лежить в таких площинах: необхідність законодавчого врегулювання; фактична «ліквідація» осіб, які ретельно покривають незаконний видобуток бурштину, маючи від цього власний зиск; оптимізація податкового режиму в цій сфері (покращення податкового клімату); екологічна складова, адже після видобутку бурштину родючість земель знищується.

Література:

1. Видобуток бурштину – ще одна війна: [Електронний ресурс] // Легалізація видобутку бурштину рухається від ро- 61 змов до розмов – 2 вересня 2015 - http://gazeta.dt.ua/energy_market/vidobutok-burshtinu-scheodnaviyna-burshtinovi-rozsipi-zhitomirschini-okupovanokriminalitetom-legalizaciya-zh-vidobutku-burshtinuruhayetsya-vid-rozmov-do-rozmov-.html - Назва з екрану.

2. Майданівці прибрали до рук нелегальний видобуток бурштину: [Електронний ресурс] // Антикор. – 3 вересня 2015. – Режим доступу: http://antikor.com.ua/articles/10173majdanivtsi_pibrali_do_ruk_nelegalnij_vidobutok_burshtinu - Назва з екрану.

3. Адміністративне право України : [навчальний посібник] : [у 2-х томах] / [Галунько В. В., Олефір В. І., Пихтін М. П. та ін.] ; за заг. ред. В. В. Галунька. – Херсон : ХМТ, 2011. – Т. 1 : Загальне адміністративне право. – 320 с.

4. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.